

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VI kadencja
Komisja Zdrowia
ZDR- 020 -1-2008

Druk nr 1030

Warszawa, 18 marca 2008 r.

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu, Komisja Zdrowia wnosi-
projekt ustawy:

**- o zmianie ustawy o ochronie zdrowia
przed następstwami używania tytoniu i
wyrobów tytoniowych.**

Do reprezentowania Komisji w pracach nad projektem ustawy został
upoważniony poseł Czesław Hoc .

Z wyrazami szacunku

Przewodniczący Komisji
Zdrowia

(-) Bolesław Grzegorz Piecha

KOMISYJNY PROJEKT

USTAWY O ZMIANIE USTAWY

O OCHRONIE ZDROWIA PRZED NASTĘPSTWAMI

UŻYWANIA TYTONIU I WYROBÓW TYTONIOWYCH

USTAWA
z dnia 2006 r.

**o zmianie ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu
i wyrobów tytoniowych**

Art. 1.

W ustawie z dnia 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz.U. z 1996 r., Nr 10, poz. 55, z 1997 r. Nr 121, poz. 770, Nr 88, poz. 554, z 1999 r. Nr 96, poz. 1107, z 2003 r. Nr 229, poz. 2274) wprowadza się następujące zmiany:

1) W art. 5.

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

- „ 1. Zabrania się palenia wyrobów tytoniowych
- 1) na terenie zakładów opieki zdrowotnej,
 - 2) na terenie szkół, w tym szkół wyższych, oraz placówek oświatowo – wychowawczych, niezależnie od wieku uczniów i rodzaju działalności edukacyjnej,
 - 3) w pomieszczeniach zakładów pracy innych niż wymienione w p. 1 i 2,
 - 4) w pomieszczeniach obiektów kultury i wypoczynku i innych dostępnych do użytku publicznego,
 - 5) w środkach pasażerskiego transportu publicznego i związanych z nimi obiektach (stacje, dworce kolejowe i autobusowe, porty lotnicze, a w granicach miejscowości – także przystanki)
 - 6) w obiektach sportowych
 - 7) w prywatnych środkach transportu samochodowego:
 - a) w związku z wykonywaniem zarobkowym przewozu osób,
 - b) gdy pasażerami są dzieci do lat 13,
 - 8) w odległości mniejszej niż 10 metrów od wejścia do obiektów, o których mowa w pkt. 1–6

b) dotychczasowy ust. 4 oznacza się jako ust. 1a

c) dotychczasowy ust. 1a oznacza się jako ust. 1b w brzmieniu:

„1b. Właściciel lub zarządzający obiektem bądź środkiem transportu, o których mowa w ust. 1 pkt. 1-5 i 7 zobowiązany jest do odpowiedniego oznakowania miejsc, w których palenie jest zabronione, poprzez umieszczenie międzynarodowego znaku „zakaz palenia”, a także wskazanie miejsca i sposobu zgłaszania ewentualnych naruszeń tego zakazu. Minister właściwy do spraw zdrowia określi w drodze rozporządzenia szczegółowe wymagania dotyczące oznaczników zakazu palenia i ich rozmieszczania”

2) Po art. 5. dodaje się art. 5a. w brzmieniu:

„art. 5a.

1. Właściciel lub zarządzający może wyłączyć spod zakazu określonego w art. 5.:
 - 1) indywidualne pokoje w obiektach służących celom mieszkalnym (hotelach, schroniskach, domach studenckich, domach zakonnych);
 - 2) wyodrębnione i odpowiednio przystosowane pomieszczenia (palarnie) w szpitalach psychiatrycznych, hospicjach, domach spokojnej starości;
 - 3) wyodrębnione i odpowiednio przystosowane pomieszczenia (palarnie) w zakładach pracy innych niż szkoły (inne placówki edukacyjne) i zakłady opieki zdrowotnej;
 - 4) wyodrębnione wagony w pociągach dalekobieżnych;
 - 5) indywidualne cele i pokoje mieszkalne w obiektach podległych ministrowi właściwemu do spraw obrony narodowej, ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych oraz ministrowi właściwemu do spraw sprawiedliwości
2. W szczególnych przypadkach lekarz prowadzący leczenie może zezwolić pacjentowi przebywającemu w zakładzie opieki zdrowotnej na odstępstwo od zakazu palenia wyrobów tytoniowych.
3. W lokalach gastronomiczno-rozrywkowych dopuszczalne jest odstępstwo od zakazu palenia wyrobów tytoniowych jedynie w odrębnych pomieszczeniach, służących wyłącznie jako palarnie, spełniających wymogi, o których mowa w załączniku nr 1 do ustawy.
4. Palarnie oraz pozostałe pomieszczenia, o których mowa w ust. 1 wyłączone zgodnie z obowiązującymi przepisami spod zakazu palenia oznacza się w sposób widoczny międzynarodowym znakiem zezwalającym na palenie”.

3) W art. 8.

a) ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„Zabrania się reklamowania i promocji wyrobów tytoniowych, rekwizytów tytoniowych i produktów imitujących wyroby lub rekwizyty tytoniowe oraz symboli związanych z używaniem tytoniu we wszelkiej formie.”

b) po ust. 1 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„Zakaz o którym mowa w ust. 1, nie dotyczy reklamy w prasie i innych wydawnictwach ograniczonej do publikacji skierowanych wyłącznie do osób zawodowo zajmujących się handlem wyrobami tytoniowymi i do publikacji drukowanych i wydawanych w państwach spoza Unii Europejskiej”.

4) **Art. 13.** otrzymuje brzmienie:

„art. 13.

1. Kto:

- 1) sprzedaje wyroby tytoniowe wbrew zakazom określonym w art. 6,
- 2) dopuszcza na podległym mu terenie do palenia wyrobów tytoniowych wbrew zakazom określonym w art. 5
- 3) nie oznacza miejsc, objętych zgodnie z przepisami ustawy zakazem palenia oraz zwolnionych z tego zakazu

podlega karze grzywny do 20 000 zł.

- 4) tej samej grzywnie podlega, kto dopuszcza na podległym mu terenie do palenia wyrobów tytoniowych bez zachowania wymagań określonych niniejszą ustawą lub bez posiadania wymaganych ustawą badań
2. Kto pali wyroby tytoniowe w miejscach objętych zakazem palenia podlega karze grzywny do 100 zł
3. W przypadkach określonych w ust. 1 i 2 orzekanie następuje w trybie przepisów o postępowaniu w sprawach o wykroczenia”.

Art. 2.

Znosi się obowiązek tworzenia palarni w zakładach pracy przewidziany w odrębnych przepisach, a palarnie istniejące utworzone na podstawie tych przepisów, niespełniające wymogów, o których mowa w załączniku nr 1 do ustawy, podlegają likwidacji w ciągu miesiąca od dnia wejścia w życie ustawy.

Art. 3.

Ustawa wchodzi w życie po upływie 3 miesięcy od dnia ogłoszenia.

Uzasadnienie

do projektu nowelizacji ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych

Nowelizacja ta ma na celu rozszerzenie obszarów objętych zakazem palenia tytoniu na większość miejsc publicznych oraz ujednoczenie sankcji za ich nieprzestrzeganie, a także dotyczy zakazu reklamy wyrobów tytoniowych. Ponadto w załączniku podano wymogi techniczne i sanitarne palarni wraz z wentylacją palarni. Obecna nowelizacja rozszerza zakaz palenia na wszystkie obiekty użytku publicznego, miejsca pracy, środki transportu publicznego i związane z nimi obiekty oraz na obiekty sportowe i rekreacyjne, reguluje także kwestię palenia w bezpośrednim sąsiedztwie wejść i wyjść z miejsc publicznych. Wprowadza również pewne ograniczenia palenia papierosów w prywatnych środkach transportu, zakaz palenia w obecności dzieci oraz zakaz w związku z wykonywaniem zarobkowym przewozu osób.

Należy szczególnie podkreślić, iż dotychczasowe miękkie, a zatem niejednoznaczne, regulacje zakazujące palenia tytoniu nie przyniosły konkretnych korzyści. Doświadczenia innych krajów, w których wprowadzono całkowity zakaz palenia – Włochy, Irlandia czy USA – dowiodły, iż warto wprowadzać zdecydowane przepisy zakazujące palenia tytoniu. W Europie całkowity zakaz palenia tytoniu we wszystkich miejscach pracy, w tym w barach i restauracjach, wprowadzono dotychczas w 12 krajach, m.in.: Irlandii, Norwegii, Włoszech, Szkocji, Szwecji i na Malcie, Litwie i Słowenii. Całkowity zakaz palenia w miejscach publicznych w tych krajach, pomimo, początkowo, wielu kontrowersji i obaw, okazał się ogromnym sukcesem. Nowe prawo jest przestrzegane w ponad 90% i cieszy się poparciem 93% Irlandczyków, 90% Włochów i 80% Szwedów. Równocześnie wprowadzenie zakazu palenia nie spowodowało zmniejszenia frekwencji w lokalach gastronomicznych i rozrywkowych, czy też pogorszenia ich sytuacji finansowej. Badanie ankietowe na reprezentatywnej grupie dorosłych Polaków wskazuje, że w Polsce wprowadzenie zakazu palenia we wszystkich miejscach publicznych popiera ponad 75% mieszkańców.

Co roku w Polsce z powodu palenia papierosów umiera 70 tys. ludzi – to jest liczba mieszkańców miasta. Jeśli ktoś pali, mieszka właśnie w tym mieście. Około 9 mln Polaków pali regularnie 15–20 sztuk papierosów dziennie, tak więc tyle tytoniowych kominów produkuje codziennie w naszych domach i zakładach pracy chmurę dymu. Rocznie tworzą one chmurę dymu z 90 mld papierosów. Codziennie zaczyna palić około 500 nieletnich chłopców i dziewcząt, a rocznie próbuje palenia około 180 tys. dzieci. Papierosy są jedynym legalnie sprzedawanym środkiem rakotwórczym w Polsce i na świecie. Papieros jest jedynym produktem, którego używanie zgodnie z jego przeznaczeniem powoduje przedwczesną śmierć!

Bierne palenie to problem poważny, doczekał się nawet angielskiego terminu naukowego *second hand smoker*, czyli palacz z drugiej ręki. Wypalany papieros wydziela dwa razy więcej dymu ze strumienia bocznego niż głównego. Boczny strumień zawiera 35 razy więcej dwutlenku węgla i 4 razy więcej nikotyny niż dym wdychany przez aktywnych palaczy. Dym boczny wydostaje się w ciągu całego czasu palenia i nie jest filtrowany przez filtr papierosowy ani przez żywy filtr, jakim są

płuca. W dymie tytoniowym jest ok. 4 tys. substancji chemicznych, z których 50 określa się jako rakotwórcze, a ponad 100 jako toksyczne. Wchłaniane do organizmu w małych dawkach podlegają kumulacji, powodując liczne następstwa patologiczne. Stężenie niektórych substancji rakotwórczych, np. nitrozoamin, benzopirenu jest wyższe w dymie bocznym! Dym papierosowy upośledza naturalne mechanizmy immunologiczne (odpornościowe) przed zachorowaniem na nowotwory wpływając niekorzystnie na białko p53 (przeciwnowotworowy czynnik)! Dym papierosowy inicjuje i przyspiesza proces miażdżycowy, z wszystkimi jej groźnymi następstwami! To również czynnik alergizujący!

Międzynarodowa Agencja Badań nad Rakiem (agenda WHO) oficjalnie zakwalifikowała bierne palenie do grupy ludzkich czynników rakotwórczych.

Tak więc, palenie bierne zabija! W Polsce, rocznie, wg raportu UE umiera prawie 2 tys. osób. W krajach UE, co roku umiera blisko 20 tys. osób, z których 2 800 osób było ekspozowanych na dym tytoniowy w miejscu pracy (dane z Uniwersytetu w Queensland).

W projekcie nowelizacji godne podkreślenia są także następujące kwestie:

Po pierwsze, wydawać by się mogło, iż jednym z istotnych argumentów do porzucenia nałogu palenia tytoniu jest cena, a więc czynnik ekonomiczny oraz kampanie antynikotynowe oraz edukacja społeczeństwa. Otóż, nie tylko. Doświadczenia krajów, które wprowadziły całkowity zakaz palenia tytoniu w miejscach publicznych, dowiodły, iż instrument regulacji prawnej spowodował zdecydowanie większe korzyści niż bardzo niedogodne i kosztochłonne wieloletnie kampanie antynikotynowe i uświadamiające. I tak, na przykład 500 tys. Włochów rzuciło palenie w ciągu jednego roku, a wśród Irlandczyków odsetek kończących ten nałóg wyniósł aż 10%. Większość osób, które dziś palą, chciałoby zerwać z nałogiem. Jeszcze większy odsetek palaczy deklaruje, że nigdy nie zaczęliby palić, gdyby wiedzieli jak trudno jest przestać.

Po drugie, badania Uniwersytetu Harwardzkiego wykazały, że w miejscach publicznych, w których pali się papierosy, zanieczyszczenie powietrza dziesięciokrotnie przewyższa dawkę toksyczną.

Po trzecie, należy podkreślić, że w wymiarze etycznym, to nie tylko ochrona osób niepalących, ale także wymierna ochrona zdrowia osób zatrudnionych w sektorze gastronomiczno-rozrywkowym, w tym szczególnie barmanów i kelnerów.

W Krajach UE, bierne palenie wśród pracowników branży hotelarsko-gastronomicznej stało się przyczyną zgonu jednego człowieka w każdym dniu roboczym!

Po czwarte, wydaje się, iż chybiony jest dość powszechny zarzut naruszenia swobody obywatelskiej, bowiem wolność osobista jest równoznaczna z poszanowaniem wolności drugiego obywatela. Tak więc, nakładanie powyższych ograniczeń stanowi bardziej akt ochronny jednego obywatela niż akt ograniczania swobód obywatelskich drugiego. Jako przykład ingerencji państwa w sferę ograniczania swobód obywatelskich można podać obowiązek zakładania pasów bezpieczeństwa w samochodach, szczególnie, że nie zachodzi tutaj zjawisko szkody wobec osób trzecich,

a mimo to wszyscy przyjmujemy ten obowiązek z pełnym zrozumieniem i przekonaniem. Zatem tym bardziej uzasadnione jest takie ograniczenie określonych swobód obywatelskich, w przypadku gdy korzystanie z tych wolności w sposób ewidentny i naukowy stanowi naruszenie wolności innego obywatela, szkodząc jego zdrowiu.

Po piąte, istotny jest fakt, że w atmosferze domowego i publicznego dymu nikotynowego tak naprawdę najbardziej poszkodowanymi są dzieci i młodzież. Bierne palenie zwiększa u nich ryzyko zakażeń dróg oddechowych, nawracających chorób ucha środkowego, ataków astmy i śmierci łóeczkowej. A wdychanie dymu tytoniowego przez kobiety w ciąży zwiększa ryzyko poronienia i zmniejsza masę urodzeniową noworodka. Palące papierosy dzieci i młodzież to wynik nie tylko naśladownictwa dorosłych, ale także niejako ich przyzwolenia. Wszak, jeśli co roku umiera 70 tys. dorosłych z powodu chorób odtytoniowych i nie spada liczba palaczy, tyleż młodych ludzi musi rozpoczynać palenie. Przecież młody palacz zanim stanie się uzależniony fizycznie, farmakologicznie od nikotyny, początkowo nie ma jej pragnienia. Należy zatem pamiętać, że 40% nałogowych palaczy umrze przed 65 rokiem życia.

Obecnie w świecie przestaje się palić.

Ostatnimi laty powstał raport Europejskiego Towarzystwa Pulmonologicznego, Europejskiego Towarzystwa Kardiologicznego, brytyjskiego Cancer Research oraz francuskiego Instytutu National du Cancer zatytułowany „Opuszczenie zasłony dymnej – dziesięć argumentów za Europą wolną od dymu tytoniowego”. Celem raportu jest przekonanie europejskich polityków i opinii publicznej o konieczności wprowadzenia ustawodawstwa zakazującego palenia w pracy i w miejscach publicznych, w tym w barach i restauracjach. Dzięki temu Europa może tylko zyskać!

Ten projekt nowelizacji ustawy to nie kwestia mody i estetyki, ale kwestia życia i zdrowia. Zatem proponowana nowelizacja jest zasadna i konieczna.

Pragnę, na zakończenie szczególnie podkreślić! Ma to być komisyjny projekt nowelizacji ustawy, ponad podziałami politycznymi i ponad podziałem na niepalących i palących papierosy! Nie jest to *stricte* projekt ustawy „antynikotynowej”, istotą tego projektu jest ochrona osób niepalących przed narażeniem na bierne palenie!

Projekt ustawy jest zgodny z prawem Unii Europejskiej

Załącznik nr 1 do Ustawy o zmianie ustawy z 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych

§ 1

Palarnia powinna oprócz oznaczenia międzynarodowym znakiem zezwalającym na palenie posiadać tabliczkę o wymiarach nie mniejszych niż 40 cm na 20 cm, zawierającą napis „Palarnia” oraz informację o dopuszczalnej liczbie osób mogących jednorazowo przebywać w jej pomieszczeniu, stosownie do wymagań dotyczących zagęszczenia i wentylacji pomieszczenia palarni.

§ 2

1. Palarnia powinna spełniać wszelkie wymagania dla budynków i ich usytuowania, określone odrębnymi przepisami dla danego lokalu, w którym się znajduje, a nadto:
 - a) Powinna być pomieszczeniem uniemożliwiającym przedostawanie się substancji powstałych ze spalania tytoniu do innych pomieszczeń lokalu, trwale oddzielonym od pozostałych pomieszczeń, zamkniętym, wyposażonym w drzwi zamykane automatycznie - ogólnie zamknięte.
 - b) Powierzchnia wszystkich palarni w danym lokalu powinna stanowić nie więcej niż 30% powierzchni użytkowej całego lokalu. Powierzchnia pojedynczej palarni nie może być mniejsza niż 10 m². Palarnia powinna mieć szerokość w świetle ścian nie mniejszą niż 200 cm i wysokość w świetle co najmniej 250 cm.
 - c) W przypadku lokali o więcej niż jednej kondygnacji przynajmniej jedna palarnia powinna znajdować się na tej kondygnacji, na której znajduje się wejście do lokalu.
 - d) palarnia nie może być pomieszczeniem przechodnim.

§ 3

1. Wentylacja palarni powinna spełniać wszelkie wymagania określone odrębnymi przepisami dla danego lokalu, w którym się znajduje, a nadto spełniać następujące wymogi:
 - a) być wyposażona w wentylację mechaniczną nawiewno-wywiewną, zapewniającą co najmniej 25-krotną wymianę powietrza w pomieszczeniu w ciągu godziny.¹
 - b) być wyposażona w urządzenia filtrujące i oczyszczające wywiewane powietrze uniemożliwiające przedostawanie się do atmosfery przynajmniej 80% substancji pochodzących z palenia tytoniu.

§ 4

1. Palarnia powinna spełniać wszelkie wymagania przeciwpożarowe określone innymi przepisami a nadto:
 - a) Podłoga palarni powinna być wykończona materiałem niezapalnym. Wyposażenie wystroju palarni powinno być wykonane z materiałów niezapalnych lub trudnozapalnych.

¹ W przypadku wyboru opcji drugiej, czyli określenia, że wymiana powietrza powinna nastąpić 25 krotnie w ciągu godziny, nie byłoby konieczne określenie liczby osób.

b) Palarnia powinna być wyposażona w przenośne gaśnice spełniającą wymagania Polskich Norm, będących odpowiednikami norm europejskich (EN). Jedna jednostka masy środka gaśniczego 2 kg (lub 3 dm³) zawartego w gaśnicach powinna przypadać na 20 m² palarni.

c) Miejsca do gaszenia papierosów (popielniczki) powinny być wykonane z materiałów niezapalnych oraz utrudniać przenoszenie się ognia na inne części pomieszczenia palarni.

§ 5

1. Co najmniej jedna palarnia powinna być przystosowana dla osób niepełnosprawnych poprzez:

- a) zapewnienie przestrzeni manewrowej o wymiarach 1,5 na 1,5 metra
- b) stosowanie na trasie do palarni oraz w pomieszczeniu palarni drzwi bez progów.

§ 6

1. Osoby prowadzące działalność gastronomiczną lub rozrywkową, w których lokalu znajduje się palarnia, obowiązane są na bieżąco monitorować następujące wartości w pomieszczeniach dla osób niepalących:

- wartość PM_{2,5} w µg/m³
- udział dymu papierosowego we frakcji wdychanej cząstek zawieszonych w powietrzu pomieszczenia palarni

2. Badania powyższych parametrów powinny być wykonywane nie rzadziej niż raz w miesiącu. Osoba, o której mowa w ustępie 1, powinna przechowywać wyniki badań z ostatnich 12 miesięcy. Wynik badania powinien zawierać opis sposobu pomiaru i zastosowane przy pomiarze normy polskie lub europejskie. Pierwsze badanie powinno zostać wykonane w terminie 14 dni od dnia uruchomienia palarni.

§ 7

W lokalu, w którym urządzono palarnię, w powietrzu pozostałych pomieszczeń poza palarnią stały udział dymu papierosowego (poziom frakcji PM_{2,5}) nie może przekraczać 30 µg/m³.

Wyjaśnienia dotyczące norm:

Pomiary zawartości dymu papierosowego oraz współczynnika PM 2,5 mogą być dokonywane na podstawie następujących polskich norm:

PN-ISO 11454:2001 Tytoń i wyroby tytoniowe. Oznaczanie par nikotyny w powietrzu. Metoda chromatografii gazowej

PN-ISO 15593 Dym tytoniowy w powietrzu. Szacowanie udziału dymu tytoniowego we frakcji wdychanej cząstek zawieszonych. Oznaczanie cząstek zawieszonych metodą absorbcji nadfioletu oraz metodą fluorescencyjną

PN-ISO 15593:2004 Dym tytoniowy w powietrzu -- Szacowanie udziału dymu tytoniowego we frakcji wdychanej cząstek zawieszonych -- Oznaczanie cząstek zawieszonych metodą absorbcji nadfioletu oraz metodą fluorescencyjną

PN-EN 14907:2006 „Jakość powietrza atmosferycznego -- Standardowa grawimetryczna metoda oznaczania frakcji masowej PM 2,5 pyłu zawieszonego”

Stosowanie polskich norm jest całkowicie dobrowolne, czyli nie można nałożyć ustawą obowiązku ich stosowania, można jedynie wymagać, aby wyniki badań zawierały opis zastosowanego sposobu pomiaru, w tym także informację czy przy pomiarze stosowano jakąkolwiek normę polską lub europejską, co pozwoli na określenie wiarygodności przeprowadzonych pomiarów.

Warszawa, 28 marca 2008 r.

BAS-WAEiM-778/08

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
o zgodności komisyjnego projektu ustawy o zmianie ustawy o ochronie
zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych
(przedstawiciel wnioskodawców: poseł Czesław Hoc) z prawem Unii
Europejskiej

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. - Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (M.P. z 2002 r. Nr 23, poz. 398, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

I. Przedmiot projektu ustawy

Przedstawiony komisyjny projekt ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych przewiduje wprowadzenie zakazu palenia wyrobów tytoniowych w miejscach publicznych (projekt wymienia kilka kategorii miejsc i obiektów), a także w prywatnych środkach transportu samochodowego w związku z wykonywaniem zarobkowego przewozu osób oraz gdy pasażerami będą dzieci do lat 13. Równocześnie projekt przewiduje możliwość wyłączenia niektórych kategorii pomieszczeń spod zakazu palenia. Projekt przewiduje także wprowadzenie całkowitego zakazu reklamy wyrobów tytoniowych, z wyjątkiem publikacji skierowanych wyłącznie do osób zawodowo zajmujących się handlem wyrobami tytoniowymi oraz publikacji pochodzących z państw spoza Unii Europejskiej. W związku z planowanym zakazem palenia miejscach publicznych, w tym w zakładach pracy, projekt zakłada likwidację obowiązku tworzenia palarni w zakładach pracy.

II. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

W kontekście proponowanych zmian należy zwrócić uwagę na następujące akty prawa Unii Europejskiej:

1) Dyrektywa Rady z dnia 3 października 1989 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich, dotyczących wykonywania telewizyjnej działalności transmisyjnej (89/552/EWG)¹.

Przepis art. 3e ust. 1 lit. d) dyrektywy zakazuje wszelkiego rodzaju handlowych przekazów audiowizualnych na temat papierosów i innych wyrobów tytoniowych. Zgodnie z art. 3f ust. 2 dyrektywy, audiowizualne usługi medialne i audycje nie mogą być sponsorowane przez przedsiębiorstwa, których zasadnicza działalność polega na produkcji lub sprzedaży papierosów i innych wyrobów tytoniowych. Z kolei art. 3g ust. 3 dyrektywy zakazuje lokowania produktu w audycjach (wyprodukowanych po 19 grudnia 2009 r.), jeżeli produktami tymi są wyroby tytoniowe lub papierosy, albo wyroby przedsiębiorstw, których zasadnicza działalność polega na produkcji lub sprzedaży papierosów i innych wyrobów tytoniowych.

2) Dyrektywa 2001/37/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 5 czerwca 2001 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich, dotyczących produkcji, prezentowania i sprzedaży wyrobów tytoniowych².

Wprawdzie dyrektywa nie dotyczy bezpośrednio spraw objętych zakresem projektu ustawy lecz zbliżenia przepisów państw członkowskich dotyczących maksymalnych zawartości substancji smolistych, nikotyny i tlenku węgla w papierosach oraz ostrzeżeń odnoszących się do zdrowia i innych informacji, które mają pojawiać się na jednostkowych opakowaniach wyrobów tytoniowych, łącznie z niektórymi środkami dotyczącymi składników oraz opisów wyrobów tytoniowych, to warto zauważyć, że preambuła dyrektywy, w motywie 26, zwraca uwagę na niebezpieczeństwo biernego palenia, szczególnie dla nienarodzonych dzieci oraz niemowląt oraz, że może ono powodować lub potęgować problemy związane z układem oddechowym u osób wdychających dym.

3) Dyrektywa 2003/33/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich, odnoszących się do reklamy i sponsorowania wyrobów tytoniowych³.

Zgodnie z motywem 12 preambuły, dyrektywa reguluje reklamę wyrobów tytoniowych w mediach innych niż telewizja, to jest w prasie i innych wydawnictwach, w audycjach radiowych i w usługach społeczeństwa informacyjnego. Reguluje również sponsorowanie przez koncerny tytoniowe programów radiowych oraz imprez i działalności z udziałem kilku Państw

¹ Dz.U. L 298 z 17.10.1989, str. 23, ze zm., Polskie wydanie specjalne Rozdział 06 Tom 01, s. 224, ze zm.

² Dz.U. L 194 z 18.7.2001, str. 26, Polskie wydanie specjalne Rozdział 15 Tom 06, s. 147.

³ Dz.U. L 152 z 20.6.2003, str. 16—19, Polskie wydanie specjalne Rozdział 15 Tom 07, s. 460.

Członkowskich bądź odbywającej się na ich obszarze, albo o charakterze ponadgranicznym, włączając w to bezpłatną lub zniżkową dystrybucję wyrobów tytoniowych. Pozostałe formy reklamy, takie jak reklama pośrednia czy też sponsorowanie imprez i działalności niemającej charakteru ponadgranicznego, nie podlegają zakresowi zastosowania dyrektywy. Z zastrzeżeniem postanowień Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, Państwa Członkowskie utrzymują swoje kompetencje w celu uregulowania tych kwestii w zakresie, jaki uznają za niezbędny do zagwarantowania ochrony zdrowia ludzkiego.

Przepis art. 3 dyrektywy stanowi, że reklama w prasie i innych wydawnictwach ograniczona jest do publikacji skierowanych wyłącznie do osób zawodowo zajmujących się handlem wyrobami tytoniowymi i do publikacji, które są drukowane i wydawane w państwach trzecich, w przypadku gdy zasadniczo nie są one przeznaczone na rynek Wspólnoty. Jakakolwiek inna reklama w prasie i pozostałych mediach drukowanych jest zakazana. Reklama, która nie jest dozwolona w prasie lub innych wydawnictwach, nie jest dozwolona w usługach społeczeństwa informacyjnego.

Zgodnie z art. 4 dyrektywy wszelkie rodzaje reklamy radiowej wyrobów tytoniowych są zakazane. Audycje radiowe nie mogą być sponsorowane przez przedsiębiorstwa, których podstawową działalność stanowi produkcja bądź sprzedaż wyrobów tytoniowych.

Stosownie do art. 5 dyrektywy sponsorowanie (mające związek z promowaniem produktów tytoniowych) imprez lub działań z udziałem Państw Członkowskich lub na ich terenie, bądź mających skutek ponadgraniczny jest zakazane. Zakazana jest także jakakolwiek bezpłatna dystrybucja wyrobów tytoniowych w kontekście sponsorowania w/w imprez mająca na celu pośrednie lub bezpośrednie promowanie takich produktów.

Dyrektywa w art. 7 zobowiązuje także państwa członkowskie do ustanowienia zasad dotyczących sankcji stosowanych w razie naruszenia przepisów krajowych, przyjętych na jej podstawie. Takie sankcje powinny być skuteczne, proporcjonalne i odstrasżające. Zasady powinny zawierać przepisy gwarantujące, iż osoby lub organizacje, które zgodnie z ustawodawstwem krajowym potrafią wykazać uzasadniony interes w zakazie reklamy, sponsorowania czy innych działań niezgodnych z niniejszą dyrektywą, będą mogły podjąć działania prawne przeciwko takiej reklamie lub sponsorowaniu lub zwrócić się do organu administracyjnego właściwego do rozstrzygania skarg lub wszczynania właściwego postępowania sądowego.

Należy jeszcze zwrócić uwagę na przepis art. 8 dyrektywy, zgodnie z którym państwa członkowskie nie zakazują ani nie utrudniają swobodnego przepływu produktów i usług, do których stosuje się niniejsza dyrektywa.

III. Analiza przepisów projektu pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Przepisy projektu ustawy, które przewidują zakaz palenia w miejscach publicznych nie są objęte zakresem przedmiotowym prawa Unii Europejskiej.

Postanowienia projektu, które przewidują całkowity zakaz reklamy wyrobów tytoniowych, z wyjątkiem publikacji fachowych i pochodzących z państw spoza Unii Europejskiej są zgodne z art. 3e ust. 1 lit. d), art. 3f ust. 2 oraz art. 3g ust. 3 dyrektywy 89/552/EWG, a także z art. 3 dyrektywy 2003/33/WE. Jest to wprawdzie przepis idący dalej niż dyrektywa 2003/33/WE, lecz ta w swej preambule wyraźnie zezwala na wprowadzanie przez państwa członkowskie przepisów dalej idących, jeżeli są one niezbędne dla ochrony zdrowia ludzkiego.

Sankcje za naruszanie zakazu reklamy znajdują się w art. 12 nowelizowanej ustawy i nie są zmieniane opiniowanym projektem.

Należy odnotować brak w obowiązującej ustawie o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych odwołania do dyrektywy 2003/33/WE, co jest niezgodne z jej art. 10 ust. 1 akapit drugi. Opiniowany projekt nie zmienia tego stanu.

IV. Konkluzje

Komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski

Warszawa, 28 marca 2008 r.

BAS-WAEM-779/08

Pan
Bronisław Komorowski
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna
dotycząca możliwości uznania przedstawionego komisyjnego projektu
ustawy o zmianie ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania
tytoniu i wyrobów tytoniowych (przedstawiciel wnioskodawców: poseł
Czesław Hoc) za projekt ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w
rozumieniu art. 95a ust. 1 Regulaminu Sejmu

Stosownie do art. 95a ust. 1 Regulaminu Sejmu, projektem ustawy wykonującym prawo Unii Europejskiej jest projekt ustawy mający na celu wykonanie prawa Unii Europejskiej.

Przedstawiony komisyjny projekt ustawy o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych przewiduje wprowadzenie zakazu palenia wyrobów tytoniowych w miejscach publicznych (projekt wymienia kilka kategorii miejsc i obiektów), a także w prywatnych środkach transportu samochodowego w związku z wykonywaniem zarobkowego przewozu osób oraz gdy pasażerami będą dzieci do lat 13. Równocześnie projekt przewiduje możliwość wyłączenia niektórych kategorii pomieszczeń spod zakazu palenia. Projekt przewiduje także wprowadzenie całkowitego zakazu reklamy wyrobów tytoniowych, z wyjątkiem publikacji skierowanych wyłącznie do osób zawodowo zajmujących się handlem wyrobami tytoniowymi oraz publikacji pochodzących z państw spoza Unii Europejskiej. W związku z planowanym zakazem palenia miejscach publicznych, w tym w zakładach pracy, projekt zakłada likwidację obowiązku tworzenia palarni w zakładach pracy.

Ponieważ opiniowany projekt ustawy implementuje przepisy art. 3-5 dyrektywy 2003/33/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 maja 2003 r. w sprawie zbliżenia przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych Państw Członkowskich, odnoszących się do reklamy i sponsorowania wyrobów tytoniowych¹ oraz art. 3e ust. 1 lit. d), art. 3f ust. 2 oraz art. 3g ust. 3 dyrektywy Rady z dnia 3 października 1989 r. w sprawie koordynacji niektórych przepisów ustawowych, wykonawczych i

¹ Dz.U. L 152 z 20.6.2003, str. 16—19, Polskie wydanie specjalne Rozdział 15 Tom 07, s. 460.

administracyjnych Państw Członkowskich, dotyczących wykonywania telewizyjnej działalności transmisyjnej (89/552/EWG)² można uznać go, w trybie art. 95a ust. 3 Regulaminu Sejmu, za projekt ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej.

Opracował: Zespół Prawa Europejskiego

Akceptował: Dyrektor Biura Analiz Sejmowych

Michał Królikowski

Deskrytory Bazy REX: Unia Europejska, tytuł, reklama

² Dz.U. L 298 z 17.10.1989, str. 23, ze zm., Polskie wydanie specjalne Rozdział 06 Tom 01, s. 224, ze zm.

